

Oponentský posudek rigorózní práce

Jméno a příjmení autora rigorózní práce: **Mgr. Iveta Klimešová, LL.M.**

Název rigorózní práce: **Srovnání vybraných principů smluv dle českého a anglického práva**

Autorka si vytkla za cíl popsat základní principy ovládající české a anglické smluvní právo a na jejich základě provést komparaci smluvního práva obou právních řádů. Zvolila si toto téma zejména proto, že anglické smluvní právo bývá v mezinárodních obchodních vztazích velmi často voleno jako právo rozhodné. Autorka patrně vychází z vlastních praktických poznatků, k nimž ovšem je třeba dodat, že volba rozhodného práva, kterou strany činí v mezinárodních obchodních vztazích, závisí na řadě faktorů a že „*obliba*“ vnitrostátních právních řádů se liší podle oborů, jichž se dané smlouvy týkají. Stejně tak, jako je anglické právo oblíbeno pro vztahy ve finančním sektoru, tak je např. právo švýcarské oblíbeno pro oblast stavebnictví a technologických celků. To však neubírá na užitečnosti a atraktivnosti zvoleného tématu práce.

Autorčina práce je prací komparatistickou, čemuž odpovídá zvolená metoda. Autorka se snaží vymezit principy, jež ovládají smluvní právo v obou zemích, popisuje jednotlivé instituty smluvního práva a snaží se je porovnat.

Podle vytčeného cíle má být předmětem práce srovnání principů smluvního práva v České republice a v Anglii a Walesu. Rozboru či spíše popisu principů jako základních idejí prostupujících právní řád, zde v oblasti smluvního práva, je však věnováno prakticky jen prvních 28 stran. Další text se již zabývá jednotlivými instituty smluvního práva, aniž by se autorka zaměřovala na promítnutí jednotlivých principů do těchto institutů a z tohoto hlediska úpravu obou právních řádů srovnávala. V úvodu sice autorka říká, že principy vymezuje jen v první části práce, aby bylo možno porozumět jednotlivým institutům obou právních řádů. To nicméně neodpovídá názvu práce ani cíli, který si autorka vytkla.

Autorka pracuje s četnou odbornou literaturou, a to především literaturou zahraniční. Z ní čerpá především judikaturu anglických soudů a popis jednotlivých případů, kterých je

celá řada. Z české literatury čerpá autorka podstatně méně. V textu dosti často odkazuje na „*komentář*“ a až z poznámky pod čarou lze zjistit, o jaký komentář jde, přičemž není uveden autor příslušné pasáže. Citace je tedy nepřesná a text navíc budí dojem, jako kdyby existoval jen jeden všeobecně známý komentář k občanskému zákoníku, což neodpovídá skutečnosti a nelze předpokládat, že by to autorka nevěděla.

Srovnání principů, jež ovládají české a anglické smluvní právo, obsažené v první části práce je poněkud zjednodušující. Například princip poctivosti a dobré víry v českém soukromém právu autorka vymezuje jen konstatováním, že se vyskytuje na řadě míst občanského zákoníku a cituje jeden z komentářů. Z posuzované práce tak není příliš patrný význam tohoto principu v českém smluvním právu, přestože na něm je úprava závazkových vztahů včetně uzavírání smluv postavena. Pokud jde o anglické právo, autorka uvádí, že „*obecně nerozeznává*“ princip dobré víry jako takový (str. 21). Není zaprvé příliš jasné, co autorka míní výrazem, že právo něco „*nerozeznává*“, byť tento výraz používá velice často. Zadruhé, sama autorka na jiném místě správně uznává, že precedenční judikatura je v anglickém právu pramenem práva a že anglické soudy princip dobré víry vyjadřují a pracují s ním. Dále i z toho, jak sama autorka vysvětluje jednotlivé instituty anglického smluvního práva a judikaturu soudů, je zřejmé, že princip dobré víry v anglickém smluvním právu existoval a existuje. Promítá se např. v zákazu stranám utajovat v kontraktačním procesu informace, které znají, v přístupu k protiplnění (*consideration*) apod.

Některé formulace autorky vzbuzují pochybnost o tom, jak autorka právě pojem principu chápe. Například na str. 14 uvádí, že v anglickém právu se pojmem principy běžně rozumí prvky, které tvoří smlouvu, tedy nabídka, přijetí, protiplnění atd. To jsou ovšem už konkrétní součásti kontraktačního procesu a nikoli principy ovládající úpravu tohoto procesu. Pokud autorka to, co uvádí, vyčetla z literatury, kterou v poznámce cituje, měla by to vysvětlit. Dále je problematické, jak na str. 46 pracuje s pojmem úmysl a s jeho zjišťováním. Není jasné, co míní tím, že v anglickém právu se úmysl navrhovatele posuzuje objektivně a co vůbec míní pojmem „*objektivní úmysl*“. Vzhledem k obsahu pojmu úmysl se toto tvrzení zdá být protismyslné. Hovoří-li o přístupu k úmyslu navrhovatele v českém právu, je třeba upozornit, že úmysl se neposuzuje „*dle výkladu právních jednání*“. Výkladem právního jednání, pokud je třeba, se úmysl dané strany zjišťuje.

Podobně určitá neujasněnost se projevuje v tom, jak autorka charakterizuje předmluvní odpovědnost a vztah úpravy předmluvní odpovědnosti k důsledkům porušení smlouvy o smlouvě budoucí (str. 99 a 100). Autorka sice správně konstatuje, že důsledky předmluvní odpovědnosti a porušení smlouvy o smlouvě budoucí jsou odlišné, ale neříká

proč. Jde o naprosto rozdílné právní instituty, které spolu mají společné jen to, že se dotýkají uzavření realizační smlouvy. Nesprávně jsou také uvedeny následky porušení smlouvy o smlouvě budoucí. V těchto případech má dotčená strana nejen možnost domáhat se uzavření smlouvy, ale může chtít i náhradu škody, která jí porušením smluvního závazku vznikla; má právo volby mezi oběma možnostmi.

Práce se podrobně věnuje institutu protiplnění (*consideration*) v anglickém právu a snaží se jej srovnat s určitými instituty práva českého. I tyto úvahy jsou značně zjednodušující. Autorka se omezuje prakticky jen na konstatování, že česká „*judikatura začíná rozeznávat*“ (opět není jasné jak a proč právě „*rozeznávat*“) princip protiplnění a dovozovat jej z principu dobrých mravů. Zmiňuje sice, že anglickému principu protiplnění má nejbližší hospodářský důvod závazku (str. 84), ovšem neříká, proč a v čem se podobnost projevuje. I v českém soukromém právu se uplatňuje princip vyváženosti soukromoprávních vztahů a užitečnosti slibu; vyjádření kauzy závazku může být chápáno jako jeden z jeho projevů.

I přes často dosti zjednodušující pohled na zpracovanou materii, je předkládaná práce přínosná především proto, že autorka shromáždila a zpřístupnila české právní praxi řadu rozsudků anglických soudů, z nichž je vidět jejich pohled na problémy, které jsou ve smluvní praxi a judikatuře soudů řešeny i u nás. Zpřístupnila rovněž názory řady zahraničních autorů zabývajících se smluvním právem. Při obhajobě práce by autorka mohla některé nejasnosti a zjednodušení vysvětlit a svůj přístup obhájit. Práci tedy doporučuji k obhajobě. K bližší diskusi v rámci obhajoby doporučuji, aby se autorka zaměřila zejména na tyto otázky:

1. Srovnání pojetí předšmluvní odpovědnosti v českém a anglickém právu, zejména, jak se oba právní řády staví k situaci, kdy vyjednávání smlouvy dospělo do velice pokročilého stadia a jedna strana ukončí vyjednávání, protože „*na poslední chvíli*“ obdržela jinou podstatně výhodnější konkurenční nabídku.
2. Vysvětlení, proč je smluvní pokuta podle anglického práva nevynutitelná a proč je to pro anglické právo typické.
3. Vysvětlení pojmu kauza závazku a srovnání s pojmem protiplnění (*consideration*) podle anglického práva. Autorka vysvětlí zejména své tvrzení na str. 84, že soud nepřizná nárok, pokud chybí hospodářský důvod.

V Praze dne 30. 11. 2020

JUDr. Alena Bányaiová, CSc.,